

ПЕТРИНА Дмитро Якович (23. 03. 1934, с. Торчиновичі, нині Самбірського р-ну Львівської обл. — 20. 06. 2006, Київ) — математик. Доктор фізико-математичних наук (1969), професор (1980), академік НАНУ (2006). Державна премія України в галузі науки і техніки (2001), премії імені М. Крилова (1984) та імені М. Боголюбова (2004) НАНУ. Закінчив Львівський університет (1956). Працював 1959—65 та 1986—2006 в Інституті математики НАНУ: 1986—2006 — завідувач відділу математичних методів у статистичній механіці; 1966—86 — в Інституті теоретичної фізики АН УРСР (обидва — Київ): 1978—86 — завідувач відділу статистичної механіки; за сумісництвом 1965—95 — у Київському університеті: від 1970 — професор кафедри теоретичної фізики. Основний напрям досліджень — теорія рівнянь Боголюбова. Вперше реально побудував еволюційний оператор ланцюжка рівнянь Боголюбова, спільно з **В. Герасименком** довів існування термодинамічної границі для нерівноважних станів і математично строго вивів рівняння Больцмана в границі Больцмана—Греда. Вперше одержав і дослідив рівняння для коефіцієнтних функцій матриці розсіювання, у спів-авторстві з **М. Боголюбовим** встановив теорему про

існування термодинамічної границі для рівноважних станів у рамках канонічного ансамблю. Запропонував новий підхід до дослідження модельних систем часток у просторах трансляційно-інваріантних функцій. Йому належать також відома теорема про неможливість існування нелокальної квантової теорії поля з позитивним спектром оператора енергії-імпульса та критерії справедливості спектральних зображень амплітуд розсіювання.

Основні праці

Уравнение для коэффициентных функций матрицы рассеяния. Москва, 1979 (співавт.); Квантовая теория поля. К., 1984; Математические основы классической статистической механики: Непрерывные системы. К., 1985 (співавт.); Mathematical foundations of classical statistical mechanics. London, 1989 (співавт.); Математические проблемы статистической механической системы упругих шаров // Успехи математических наук. 1990. Т. 45, № 3 (співавт.); Mathematical foundations of quantum statistical mechanics. Continuous systems. Dordrecht, 1994; Математические основы квантовой статистической механики. К., 1995; Many-particle Dynamics and Kinetic Equations. Dordrecht, 1997 (співавт.); Mathematical foundations of classical statistical mechanics. Continuous systems. London; New York, 2002 (співавт.).

Рекомендована література

1. Герасименко В. І., Ребенко А. Л., Малишев П. В. Про праці Д. Я. Петрини з сучасної математичної фізики // Український математичний журнал. 1994. Т. 46, № 4;
2. Горбачук М. Л. та ін. Дмитро Якович Петрина (до сідмдесятиріччя від дня народження) // Там само. 2004. Т. 56, № 3;
3. Пам'яті Д. Я. Петрини // Вісн. НАНУ. 2006. № 7;
4. Бар'яхтар В. Г., Загородній А. Г., Самойленко А. М. та ін. Дмитро Якович Петрина (до сідмдесятип'ятиріччя від дня народження) // Український фізичний журнал. 2009. № 4.

В. І. Герасименко

Бібліографічний опис:

Петрина Дмитро Якович / В. І. Герасименко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883452>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).